

Dokument s plenarne sjednice

B9-0165/2023

8.3.2023

PRIJEDLOG REZOLUCIJE

podnesen slijedom izjave potpredsjednika Komisije / Visokog predstavnika
Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku

u skladu s člankom 132. stavkom 2. Poslovnika

o daljnjoj represiji protiv bjeloruskog naroda, posebno o slučajevima Andreja
Pačobuta i Alesa Bjaljackog
(2023/2573(RSP))

**Petras Auštrevičius, Nicola Beer, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau,
Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Karin Karlsbro,
Ramona Strugariu, Róza Thun und Hohenstein, Hilde Vautmans**
u ime Kluba zastupnika Renew

Rezolucija Europskog parlamenta o daljnjim represijama protiv bjeloruskog naroda, posebno o slučajevima Andreja Pačobuta i Alesa Bjaljackog (2023/2573(RSP))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Konvenciju protiv mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja te sve druge konvencije o ljudskim pravima kojih je Bjelarus potpisnik,
 - uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 21. i 22. listopada 2021.,
 - uzimajući u obzir izjave Josepa Borrella, potpredsjednika Komisije / visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, od 25. ožujka 2021. o usmjeravanju na Savez Poljaka u Bjelarusu, od 17. siječnja 2023. o suđenjima oporbenim čelnicima i novinarima i od 3. ožujka 2023. o izricanju presude Alesu Bjaljackom i drugim borcima za ljudska prava,
 - uzimajući u obzir izjavu glasnogovornice Europske službe za vanjsko djelovanje od 7. listopada 2022. o sudskoj odluci protiv neovisnih predstavnika medija,
 - uzimajući u obzir izvješća od 4. svibnja 2021. i 20. srpnja 2022. koje je posebna izvjestiteljica UN-a za stanje ljudskih prava u Bjelarusu Anaïs Marin uputila Vijeću UN-a za ljudska prava te poziv stručnjaka UN-a od 10. listopada 2022. na hitno puštanje na slobodu dobitnika Nobelove nagrade Alesa Bjaljackog i drugih boraca za prava u Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir izjave Terese Ribeiro, predstavnice OESS-a za slobodu medija, od 15. rujna 2022. o nastavku zatvaranja novinara u Bjelarusu i od 7. listopada 2022. o kontinuiranom progonu bjeloruskih medijskih djelatnika,
 - uzimajući u obzir komentar glasnogovornice UN-a za ljudska prava Ravine Shamdasani od 3. ožujka 2023. o izricanju presude borcima za ljudska prava u Bjelarusu,
 - uzimajući u obzir izjavu ministara vanjskih poslova skupine G7 o Bjelarusu od 4. studenoga 2022.,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da bjeloruski režim nastavlja represiju nad bjeloruskim narodom, pri čemu se predstavnici civilnog društva, borci za ljudska prava, novinari, oporbeni aktivisti i mnogi drugi progone iz političkih razloga; budući da je kazneni progon i dalje jedan od najtežih oblika represije i da je i dalje raširen;
- B. budući da se od ožujka 2023. više od 1450 osoba nalazi na popisu koji vodi Centar za

Ljudska prava bjeloruskih političkih zatvorenika Viasna, uključujući dobitnika Nagrade Saharov i Nobelove nagrade Alesa Bjaljackog;

- C. budući da je Ales Bjaljacki, istaknuti borac za ljudska prava i osnivač Centra za ljudska prava Viasna, uhićen 12. veljače 2022. i trenutno je u istražnom zatvoru; budući da su 5. siječnja 2023. pokrenuta politički motivirana suđenja borcima za ljudska prava Alesu Bjaljackom, dobitniku Nobelove nagrade i predsjedniku Centra za ljudska prava Viasna, Valiancinu Stefanoviču, članu Centra za ljudska prava Viasna, Uladzimiru Labkoviču, koordinatoru kampanje „Borci za ljudska prava za slobodne izbore”, i Zmiceru Salauju; budući da je tužiteljstvo zatražilo stroge zatvorske kazne za te borce za ljudska prava; budući da su Ales Bjaljacki, Valiancin Stefanovič, Zmicer Salauj i Uladzimir Labkovič 3. ožujka 2023. osuđeni na deset, devet, osam odnosno sedam godina zatvora;
- D. budući da je Andrej Pačobut, novinar i član Saveza Poljaka u Bjelarusu, uhićen 18. ožujka 2021. i kasnije osuđen na tri godine zatvora zbog optužbi za „javno vrijeđanje predsjednika Bjelarusu” i „poticanje etničke mržnje”; budući da ga je 8. veljače 2023. regionalni sud u Hrodni proglasio krivim za poticanje djelovanja usmjerenih na ugrožavanje nacionalne sigurnosti Republike Bjelarusu i poticanje etničkog neprijateljstva te ga je osudio na osam godina zatvora;
- E. budući da se optužbe protiv Andreja Pačobuta i Alesa Bjaljackog općenito smatraju politički motiviranim te da im je cilj ušutkavanje neovisnih mišljenja i suzbijanje slobode izražavanja i udruživanja;
- F. budući da je 6. ožujka 2023. gradski sud u Minsku u odsutnosti osudio čelnicu bjeloruske demokratske oporbe i šeficu Ujedinjene prijelazne vlade Svjatlanu Cihanousku na 15 godina zatvora; budući da je sud osudio i druge članove Koordinacijskog vijeća, točnije Pavela Latušskog na 18 godina zatvora, a Mariju Maroz, Voljhu Kavaljkovu i Sjargeja Diljeuskog na 12 godina zatvora;
- G. budući da su vlasti u Bjelarusu opetovano kršile ljudska prava građana te zemlje, uključujući pravo na slobodu izražavanja, mirnog okupljanja i udruživanja; budući da represija i dalje utječe na sve sektore društva, uključujući akademsku zajednicu, medije i borce za ljudska prava;
- H. budući da je Lukašenkov režim i dalje usmjeren na odvjetnike koji brane političke zatvorenike, kao što je Vital Brahinec, koji je zbog svoje obrane nekoliko političkih zatvorenika, uključujući Alesa Bjaljackog, osuđen na osam godina zatvora;
- I. budući da bjeloruske vlasti i dalje donose mjere kojima se ograničavaju prava bjeloruskih državljana koji žive u inozemstvu; budući da je 2022. i 2023. uhićeno 58 osoba nakon povratka u Bjelarus zbog sudjelovanja u prosvjedima 2020. ili zbog dijeljenja sadržaja koji se smatra „ekstremističkim” na društvenim mrežama;
- J. budući da bjeloruski režim i dalje ozbiljno ograničava slobodu udruživanja; budući da je u prosincu 2022. bjeloruska vlada parlamentu podnijela prijedlog zakona o izmjeni Zakona o političkim strankama, što iznimno otežava funkcioniranje političkih stranaka;
- K. budući da Lukašenkov režim poduzima sve represivnije mjere protiv nacionalnih manjina u Bjelarusu, posebno poljske i litavske manjine, uključujući zatvaranje škola na

kojima se nastava održava na manjinskim jezicima;

- L. budući da je, prema podacima Udruženja bjeloruskih novinara, javni diskurs gotovo u potpunosti ugušen i da se mediji ozbiljno zatiru;
- M. budući da je bjeloruska vlada pokrenula program „Put kući”, koji predstavlja „poziv” Bjelarusima koji su posljednjih godina napustili zemlju da se vrate u Bjelarus, uz obećanje da neće biti progonjeni pod uvjetom da službeno priznaju; budući da su mnogi Bjelarusi koji su se vratili u svoju zemlju uhićeni, progonjeni i ponekad osuđeni na zatvorsku kaznu jer su sudjelovali u prosvjedima, objavili komentare na društvenim mrežama u kojima se kritizira Lukašenkov režim ili dali donacije za žrtve represije u Bjelarusu;
- N. budući da je administrativni progon jedan od instrumenata koje Lukašenkov režim koristi kako bi ušutkao oporbu i sve glasove koji režim dovode u pitanje; budući da je u siječnju 2023. Centar za ljudska prava Viasna izvijestio o najmanje 350 uhićenja i 141 slučaju politički motiviranog administrativnog progona;
- O. budući da progon neovisnih sindikata još uvijek traje; budući da su u siječnju 2023. neovisni čelnici sindikata Henadz Fijadinič i Vasil Berasneu osuđeni na devet godina zatvora, dok je Vaclav Areška osuđen na osam godina; budući da su u veljači 2023. članovi skupine Rabočki ruk (Pokret radnika) Sjargej Šelest, Uladzimir Žurauka, Andrej Paherjla, Hanna Ablab, Aljaksandr Hašnikau, Sjargej Dziuba, Ihar Minc, Valiansin Ceranevič, Sjargej Šametska i Aljaksandr Kapšul optuženi za veleizdaju i za osnivanje ekstremističke organizacije i sudjelovanje u njoj te su osuđeni na zatvorsku kaznu u trajanju od 11 do 15 godina; budući da Ministarstvo unutarnjih poslova Bjelarusu nastavlja dodavati aktiviste i vođe demokratskog sindikalnog pokreta na popise ekstremista i terorista; budući da su popisi „ekstremističkih formacija” te „ekstremista i terorista” uvelike prošireni;
- P. budući da su predstavnici demokratskih snaga i dalje pritvoreni u nehumanim uvjetima; budući da politički zatvorenici i dalje izvješćuju o pogoršanju zdravstvenog stanja, ponižavanju i lošem postupanju;
- Q. budući da je EU nametnuo sankcije pojedincima i subjektima odgovornima za represiju u Bjelarusu te pružio potporu civilnom društvu i neovisnim medijima u Bjelarusu;
- R. budući da bjeloruske vlasti i dalje podržavaju neopravdanu agresiju Rusije na Ukrajinu dopuštajući Rusiji da koristi bjelorusko državno područje za vojne napade na Ukrajinu;
- S. budući da su u veljači 2023. bjeloruski dužnosnici najavili planove za povezivanje s mrežom i kasnije dodavanje druge jedinice bjeloruske nuklearne elektrane (NPP) u Astravjecu; budući da se izgradnja bjeloruske nuklearne elektrane odvijala protivno tehničkim standardima i međunarodnim konvencijama te da su zabilježeni brojni sigurnosni incidenti, što je izazvalo ozbiljnu zabrinutost u pogledu sigurnosti elektrane;
- 1. i dalje najoštrije osuđuje aktualnu represiju nad civilnim društvom, borcima za ljudska prava, novinarima i političkim aktivistima u Bjelarusu, među ostalim politički motiviranim suđenjima;

2. ponavlja svoj hitni poziv da se odmah i bezuvjetno puste na slobodu svi politički zatvorenici i sve osobe koje su proizvoljno pritvorene, uhićene ili osuđene iz politički motiviranih razloga te da se sve optužbe protiv njih odbace, kao i da se u potpunosti rehabilitiraju i da im se pruži financijska naknada za štetu nanесenu pritvaranjem; apelira na bjeloruske vlasti da prestanu sa svakom represijom, progonom, mučenjem i zlostavljanjem bjeloruskog naroda te podsjeća vlasti na njihove obveze poštovanja ljudskih prava svih bjeloruskih građana, uključujući pravo na slobodu izražavanja, mirno okupljanje i udruživanje;
3. i dalje čvrsto stoji uz bjeloruski narod koji se, unatoč teškoj represiji, i dalje bori za slobodnu, demokratsku i suverenu zemlju;
4. osuđuje pritvaranje i izricanje presude Andreju Pačobutu te uhićenje i suđenje Alesu Bjaljackom i članovima Viasne Valjancinu Stefanoviču i Uladzimiru Labkoviču; osuđuje osuđivanje Alesa Bjaljackog, Valjancina Stefanoviča, Zmicera Salaujua i Uladzimira Labkoviča na deset, devet, osam odnosno sedam 7 godina zatvora; osuđuje brojna kršenja njihovog prava na pošteno suđenje i poziva na njihovo trenutačno i bezuvjetno puštanje na slobodu, kao i na njihovu potpunu rehabilitaciju i obeštećenje;
5. osuđuje osudu u odsutnosti Svjatlane Cihanouske, predvodnice bjeloruske demokratske oporbe i šefice Ujedinjene prijelazne vlade, te drugih članova Koordinacijskog vijeća, odnosno Pavela Latuskog, Marije Marpz, Voljhe Kavaljkove i Sjargeja Diljeuskog; poziva države članice, posebno one u kojima trenutačno žive, da osiguraju njihovu sigurnost i zaštitu od Lukašenkova režima;
6. ponavlja svoju oštru osudu sudjelovanje Bjelarusu u neopravdanoj i ničim izazvanoj ratnoj agresiji Rusije protiv Ukrajine; osuđuje neprijateljsku retoriku bjeloruskih vođa protiv Ukrajine; ponavlja da Lukašenko i drugi bjeloruski dužnosnici dijele odgovornost za ratne zločine počinjene u Ukrajini i da bi trebali odgovarati na za to primjerenim međunarodnim sudovima; izražava potporu bjeloruskim volonterima i predvodnicima u borbi za neovisnost Bjelarusu i pružanju pomoći Ukrajini da se obrani od ruske agresije;
7. poziva EU i njegove države članice da postrože sankcije EU-a protiv pojedinaca i subjekata odgovornih za represiju u Bjelarusu te da osiguraju njihovu pravilnu provedbu; izražava žaljenje zbog toga što Bjelarus nije bio uključen u deseti paket sankcija protiv Rusije i pristaša nezakonite ratne agresije na Ukrajinu; poziva na donošenje vjerodostojnih sankcija protiv bjeloruskih pojedinaca i subjekata koji podupiru rusku ratnu agresiju na Ukrajinu te na donošenje potrebnih mjera kako bi se izbjeglo zaobilazanje sankcija EU-a protiv Rusije preko Bjelarusu;
8. osuđuje Zakon o državljanstvu, koji je potpisao Aljaksandr Lukašenko, kojim se otvara mogućnost da se bjeloruskim državljanima koji žive u inozemstvu oduzme državljanstvo; ističe da bjeloruske vlasti krše članak 15. Opće deklaracije o ljudskim pravima, čija je Bjelarus stranka, kojim se štiti pravo na državljanstvo i zabranjuje njegovo proizvoljno oduzimanje; potiče bjeloruske vlasti da obustave program „Put kući”;
9. osuđuje intenzivno uznemiravanje i progon sindikata; osuđuje politički motivirane kazne protiv neovisnih sindikalnih vođa Henadza Fijadiniča, Vasila Berasneja i Vaclava Areške, koje pokazuju potpuno nepoštovanje njihovih ljudskih prava i jasno kršenje

međunarodnih konvencija o radu;

10. poziva Komisiju i države članice da nastave pružati potporu bjeloruskom civilnom društvu, neovisnim medijima te demokratskim političkim skupinama i strukturama, uključujući Koordinacijsko vijeće i Ujedinjenu prijelaznu vladu; poziva bjeloruske demokratske snage da održavaju i promiču jedinstvo na temelju cilja slobodnog, demokratskog i neovisnog Bjelarusu;
11. poziva Konferenciju predsjednika da razmotri mogućnost pozivanja Koordinacijskog vijeća i Ujedinjene prijelazne vlade da na trajnoj osnovi predstavljaju Bjelarus u Parlamentarnoj skupštini Euronest i na povezanim sjednicama;
12. osuđuje napore Lukašenkova režima da izbrišu bjelorusku kulturu i rusificiraju bjeloruski narod; poziva EU da podupre bjelorusku kulturu i bjeloruske kulturne organizacije;
13. osuđuje progon skupina nacionalnih manjina u Bjelarusu i njihovih predstavnika; poziva bjeloruske vlasti da obustave sve mjere poduzete protiv nacionalnih manjina i da poštuju njihova prava, uključujući njihovo pravo na obrazovanje na manjinskim jezicima;
14. poziva institucije EU-a da nastave podupirati napore država članica da zaštite i prihvate bjeloruske državljane koji su prisiljeni pobjeći iz svoje zemlje; poziva institucije EU-a da podrže novoosnovanu misiju demokratskog Bjelarusu u Bruxellesu i veleposlanstva naroda Bjelarusu;
15. naglašava važnost jačanja jedinstva EU-a u pogledu Bjelarusu, među ostalim u pogledu diplomatske izolacije trenutnog režima; u tom kontekstu izražava svoje neslaganje s posjetom mađarskog ministra vanjskih poslova Pétera Szijjártóa Minsku 13. veljače, koji je protivan politici EU-a prema Bjelarusu, te ne odobrava činjenicu da neke države članice i dalje izdaju schengenske vize pojedincima bliskima Aljaksandru Lukašenkou;
16. izražava ozbiljnu zabrinutost zbog planova za puštanje u pogon druge jedinice bjeloruske nuklearne elektrane u Astravjecu i planova za izgradnju druge nuklearne elektrane u Bjelarusu s obzirom na nesigurnu izgradnju bjeloruske nuklearne elektrane, koja je provedena protivno tehničkim standardima i međunarodnim konvencijama;
17. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, vladama i parlamentima država članica, vlastima Republike Bjelarusu, visokom povjereniku Ujedinjenih naroda za ljudska prava i glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.